

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Яцини Максима Олександровича на тему: «Неурядові організації як суб'єкти кримінологічної політики»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Реформування правоохоронної сфери є на сьогодні одним з найактуальніших завдань України, оскільки збереження доволі високого рівня злочинності, який ми можемо спостерігати останнім часом, несе в собі загрозу демократичному, проєвропейському вектору розвитку нашої країни.

Оскільки злочинність, будучи явищем динамічним, здатна швидко еволюціонувати, а виключно кримінально-правова політика сама по собі не здатна ефективно протистояти їй, то у сучасних умовах розвитку суспільства та держави кримінологічне вирішення питань, пов'язаних з боротьбою зі злочинністю, набирає все більшого значення.

За таких умов одним із завдань сучасної кримінологічної науки є пошук дієвих заходів, здатних зупинити надмірну криміналізацію суспільства. Саме тому ученими-кримінологами постійно ведеться робота з пошуку нових ефективних підходів до боротьби зі злочинністю. В результаті, протягом останнього часу кримінологічній політиці, як елементу політики боротьби зі злочинністю, приділяється все більша увага. Окремим важливим питанням залишається вивчення суб'єктів кримінологічної політики, оскільки наука досі не містить єдиного підходу до диференціації кола таких суб'єктів.

Історичний досвід доводить, що боротьба зі злочинністю – це справа не лише органів державної влади, а й суспільства загалом. Наявність ефективного громадянського суспільства сьогодні перетворилося на невід'ємну умову сталого розвитку будь-якої демократичної держави. Усі без винятку суб'єкти суспільних відносин зацікавлені у боротьбі з будь-яким протиправним проявом.

Будь-яке дослідження системи суб'єктів політики боротьби зі злочинністю та кримінологічної політики, як її підсистеми зокрема, не може бути повним без вивчення ролі кожного окремого суб'єкта. Світова практика у сфері боротьби зі злочинністю свідчить, що така діяльність не може здійснюватися виключно державою та її органами без участі інститутів громадянського суспільства, адже така діяльність потребує консолідації зусиль усіх суб'єктів суспільно-політичного життя.

У сучасному світі міжнародні неурядові організації (Transparency International, La Strada, Humans Rights Watch, Amnesty International та ін.) є одними з найактивніших представників інститутів громадянського суспільства та давно стали суб'єктами будь-яких політичних процесів, не є винятком і кримінологічна політика. Вони є не тільки носіями суспільної думки з різних питань, а й здатні своєю діяльністю впливати на формування такої думки та

прийняття відповідних політичних рішень.

Положення, які закріплені у рекомендаціях Конгресів ООН із запобігання злочинності та кримінального правосуддя (далі – Конгреси ООН), наприклад, Сальвадорська декларація, прийнята за результатом діяльності XII Конгресу ООН з запобігання злочинності та кримінального правосуддя у 2010 р., наголошують на необхідності здійснення боротьби зі злочинністю за допомогою залучення до цього процесу громадських інститутів та неурядових організацій зокрема. Неодноразово учасники спеціальних сесій Конгресів ООН із запобігання злочинності та кримінального правосуддя наголошували на важливості та ефективності залучення використання неурядових організацій до сфери боротьби зі злочинністю.

Актуальність дослідження цієї проблематики зумовлюється недостатньою визначеністю місця, ролі, правової природи неурядових організацій, форм їх діяльності у сфері кримінологічної політики, як підсистеми політики в сфері боротьби зі злочинністю.

У науковій доктрині питання боротьби зі злочинністю в цілому та кримінологічної політики зокрема, було предметом дослідження таких відомих вчених, як: О.М. Бандурки, В.С. Батиргарєєвої, В.І. Борисова, В.В. Василевича, В.В. Голіни, Б.М. Головкина, О.І. Гурова, О.М. Джужі, А.П. Закалюка, О.Ю. Орлова, О.Г. Кальмана, Ю.В. Кернякевич-Танасійчук, В.В. Коваленка, І.В. Козича, М.Г. Колодяжного, О.М. Костенка, В.М. Кудрявцева, Р.Р. Кузьміна, О.М. Литвака, О.М. Литвинова, В.В. Лунєєва, О.А. Мартиненко, І.Б. Медицького, М.І. Мельника, В.А. Мисливого, А.А. Музики, О.Ю. Петечела, Н.А. Савінової, В.Я. Тація, В.А. Тимошенка, В.М. Трубникова, П.Л. Фріса, О.О. Юхно, В.В. Шаблістого, В.В. Шпіляевич, С.С. Шрамко та ін.

Слід зазначити, що фундаментальні дослідження, у яких проблематику політики в сфері боротьби зі злочинністю розкрито на доктринальному рівні, здійснено такими вченими, як Фріс П.Л. у монографії «Політика в сфері боротьби зі злочинністю України: теоретичні та прикладні проблеми» (2016 р.). Кримінологічної політики – монографія Василевича В.В. «Кримінологічна політика України» (2020 р.), на дисертаційному рівні – докторська дисертація Орлова Ю.В. ««Політико-кримінологічна теорія протидії злочинності»» (2016 р.). З проблематики ролі громадськості та боротьби зі злочинністю це: монографії Колодяжного М.Г. «Сучасний зарубіжний досвід громадського впливу на злочинність» (2017 р.) та «Громадськість у запобіганні і протидії злочинності: вітчизняний та міжнародний досвід» (2017 р.), дисертація Шрамко С.С. «Роль громадськості у запобіганні злочинності в Україні» (2018 р.). Втім, предметом зазначених праць не було дослідження саме неурядових організацій, як суб'єктів кримінологічної політики. Саме тому зазначені наукові здобутки потребують подальшого наукового переосмислення і дослідження та доповнення масиву таких досліджень вивченням неурядових організацій як

суб'єктів кримінологічної політики.

Тема дисертації «Неурядові організації як суб'єкти кримінологічної політики» затверджена Вченою радою ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 10 від 01.11.2016 року).

Дисертаційна робота виконана на кафедрі кримінального права Навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» в межах цільової комплексної програми «Політика Української держави у сфері боротьби зі злочинністю» (номер державної реєстрації 0110U001541).

Наукове завдання, розв'язання якого отримано в дисертації.

Метою дослідження є вирішення наукової проблеми, яка полягає у недостатньому вивченні розуміння, місця та ролі неурядових організацій у системі суб'єктів кримінологічної політики, надання практичних рекомендацій щодо розвитку кримінологічної науки та вдосконалення державної політики боротьби зі злочинністю.

Для досягнення сформульованої мети було поставлено і вирішено ряд наступних *завдань*:

- систематизувати наукові знання щодо політики в сфері боротьби зі злочинністю та кримінологічної політики як її підсистеми та неурядових організацій, визначивши зміст та обсяги наукових досліджень у вказаній сфері;
- дослідити правову природу, зміст та місце кримінологічної політики у системі політики у сфері боротьби зі злочинністю;
- визначити та розробити авторське визначення поняття «суб'єкти кримінологічної політики»;
- визначити види, поняття та ознаки неурядових організацій;
- розглянути нормативно-правові засади діяльності неурядових організацій;
- розкрити форми діяльності неурядових організацій як суб'єктів кримінологічної політики;
- розглянути міжнародний досвід діяльності неурядових організацій як суб'єктів кримінологічної політики.

Об'єктом дослідження виступають суспільні відносини, які виникають у сфері політики боротьби зі злочинністю та її детермінант, пов'язані з діяльністю неурядових організацій.

Предметом дослідження є неурядові організації як суб'єкти кримінологічної політики.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших в Україні комплексних, системних досліджень проблем, пов'язаних діяльністю неурядових організацій як суб'єктів кримінологічної політики.

Вперше:

1) до наукового обігу введено дефініцію поняття «суб'єкти кримінологічної політики», під якими слід розуміти державу, державні органи та установи, суспільство, громадські інститути, громадян, які наділені правосуб'єктністю та в процесі правореалізації здатні впливати на формування та прийняття рішень з питань кримінологічної політики;

2) запропоновано класифікацію суб'єктів кримінологічної політики, в основу якої покладений критерій «правосуб'єктності» на: 1) суб'єктів формування; 2) суб'єктів реалізації; 3) суб'єктів сприяння.

Удосконалено:

3) науковий підхід щодо розуміння поняття кримінологічної політики як підсистеми політики в сфері боротьби зі злочинністю, зокрема визначено її нерепресивний характер та зміст, який полягає у запобіжному впливі на злочинність та її детермінант;

4) теоретичне розуміння ознак кримінологічної політики на основі виділення найсуттєвіших їх ознак, зокрема: а) вона є підсистемою державної політики у сфері боротьби зі злочинністю; б) вона є видом соціальної діяльності; в) в її основі лежить мета запобігання злочинності та її детермінант; г) вона має нерепресивний характер;

5) наукові положення про форми діяльності неурядових організацій як суб'єктів кримінологічної політики, серед яких: 1) участь неурядових організацій у нормотворчій діяльності; 2) участь неурядових організацій у правозастосовній та правоохоронній діяльності; 3) участь у діяльності громадських рад, які функціонують при правоохоронних органах;

Отримали подальший розвиток:

6) наукові положення про практику діяльності неурядових організацій в Україні як суб'єктів кримінологічної політики на прикладі діяльності ряду організацій (Група «Антикорупційна платформа» Реанімаційного пакету реформ, Центр протидії корупції, Громадянська мережа ОПОРА, Truth Hounds та ін.);

7) теоретичні твердження про природу, ознаки та види неурядових організацій, зокрема на основі етимологічного підходу та наукових позицій вітчизняної науки встановлено його співвідношення з вітчизняним поняттям «громадської організації», а саме встановлено подібність ознак неурядових організацій, які містять міжнародні нормативно-правові акти з ознаками громадських організацій, які містить Закон України «Про громадські об'єднання»;

8) дослідження міжнародного досвіду та практики діяльності неурядових організацій у процесах боротьби зі злочинністю в ряді зарубіжних країн та на прикладі діяльності ряду міжнародних неурядових організацій (Міжнародна асоціація кримінального права, La Strada International, Amnesty International та ін.).

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження.

Положення, висновки та рекомендації, що містяться в дисертації, науково обґрунтовані та достовірні. Це обумовлено застосуванням сукупності методів дослідження, які використовувалися з урахуванням особливостей теми дисертації, поставленої мети і завдань, об'єкта й предмета дослідження. Під час дослідження використані такі методи: герменевтичний метод – допоміг здійснити пізнання текстів нормативно-правових актів, сприяв аналізу наукових публікацій (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, розділ 3); метод загальнонаукового аналізу – застосовано під час розгляду наукових джерел і нормативно-правових актів, що регламентують діяльність інститутів громадянського суспільства у процесах боротьби зі злочинністю (підрозділи 1.1, 2.2, розділ 3); метод дедукції – для визначення місця кримінологічної політики у системі державної політики (підрозділ 1.2); системний метод – у дослідженні кримінологічної політики як підсистеми політики боротьби зі злочинністю з метою визначення місця неурядових організацій у системі суб'єктів (підрозділи 1.2, 1.3); метод категоріального та етимологічного аналізу – під час уточнення базових понять дисертаційного дослідження (підрозділи 1.2, 1.3, розділ 2); логіко-семантичний метод – дозволив чітко визначити поняття та особливості «суб'єкта кримінологічної політики», а також здійснити їх класифікацію (підрозділ 1.3); формально-логічний та системно-структурний методи – під час викладення суджень, проміжних висновків, позицій, аналізі змісту національних та іноземних нормативно-правових актів, котрі здійснюють правове регулювання діяльності неурядових організацій у процесах боротьби зі злочинністю (підрозділи 2.2, 2.3, розділ 3); спеціально-юридичний метод – застосовано під час дослідження наукових праць фахівців суміжних галузей знань щодо поняття «неурядова організація» (підрозділ 2.1).

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що сформульовані в дисертації положення, висновки та пропозиції можуть бути використані у: *науково-дослідницькій діяльності* під час проведення наукових пошуків для подальшого дослідження проблематики для подальшої розробки проблематики визначення місця неурядових організацій у кримінологічній політиці; *правотворчій діяльності* з метою використання отриманих результатів у процесі розроблення програм, стратегій боротьби зі злочинністю, а також шляхом внесення змін до деяких законодавчих актів, що регулюють питання діяльності інститутів громадянського суспільства у сфері боротьби зі злочинністю; *навчальному процесі* при викладанні дисципліни «Кримінологія», «Кримінально-правова політика в системі політики боротьби зі злочинністю», «Кримінологія та кримінологічна (профілактична) політика», «Міжнародна політика у сфері боротьби зі злочинністю», а також спецкурсів кримінологічного та кримінально-правового циклу, при написанні підручників, навчальних посібників та методичних рекомендацій.

Апробація матеріалів дисертації. Положення дисертації доповідалися й обговорювалися на засіданнях кафедри кримінального права Навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Матеріали дисертації оприлюднено у 6-ти виступах, один з яких у співавторстві з науковим керівником (1. Яцина М.О. Місце неурядових організацій у сфері запобігання злочинності згідно положень окремих міжнародних актів у рамках ООН та ЄС. *Політика в сфері боротьби зі злочинністю*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Івано-Франківськ. 2017. С. 340 – 343. 2. Яцина М. О. Державно-приватне партнерство як засіб попередження та боротьби зі злочинністю. *Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина*: Матеріали щорічної конференції Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених і аспірантів (м. Івано-Франківськ, 28 квітня 2017 р.) Івано-Франківськ. 2017. С.126-130. 3. Яцина М. О. До питання децентралізації та боротьби зі злочинністю. *Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина*: Матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених і аспірантів (м. Івано-Франківськ, 27 квітня 2018 р.) Івано-Франківськ. 2018. С. 131-134. 4. Яцина М. О. До питання визначення поняття «неурядової організації». *Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина*: Матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (м. Івано-Франківськ, 3-4 травня 2019 р.) Івано-Франківськ. 2019. С. 269-272. 5. Яцина М. О. Неурядові організації як суб'єкти протидії корупції у приватному секторі. *Запобігання корупції у приватному секторі*: матеріали наук.-практ. онлайн «круглого столу», присвяченого 25річчю із дня створення НДІ вивчення проблем злочинності та 95-річчю із дня народження акад. Володимира Сташиса (м. Харків, 1 лип. 2020 р.) Харків. 2020. С. 210-213. 6. Петечел О. Ю., Яцина М. О. Роль неурядових організацій у впровадженні технологій штучного інтелекту у протидії злочинності. *Використання технологій штучного інтелекту у протидії злочинності*: матеріали наук.-практ. онлайн-семінару (м. Харків, 5 листоп. 2020 р.) Харків. 2020. С. 108-111.).

Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях здобувача. Основні положення дисертаційної роботи викладені у десяти наукових працях, зокрема у чотирьох наукових статтях, опублікованих у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України із юридичних наук, одній статті в науковому періодичному фаховому виданні іншої держави, яка входить до Європейського Союзу та в шести тезах доповідей на наукових конференціях (1 з яких у співавторстві з науковим керівником, у якій особистий внесок здобувача становить 90% обсягу).

Список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію матеріалів дисертації:

наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Яцина М. О. Ознаки «неурядової організації» у сфері протидії злочинності. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наукових статей*. 2019. Івано-Франківськ. Вип. 51. С. 205-212.
2. Яцина М. О. До питання визначення поняття «неурядова організація» (на прикладі національних і міжнародних актів). *Порівняльно-аналітичне право: Електронне наукове фахове видання*. 2019. Ужгород. Вип. 4. С. 384-386.
3. Яцина М. О. Проблемні питання у визначенні поняття «суб'єкти кримінологічної політики». *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2020. Харків. Вип. 1(13). С. 208-220.
4. Яцина М. О. Неурядові організації та їх перспектива як ресурсу у протидії злочинності (стан законодавства). *International Journal Law & Society*. Республіка Польща. 2020. Вип. 2. С. 109-119.

наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Яцина М.О. Місце неурядових організацій у сфері запобігання злочинності згідно положень окремих міжнародних актів у рамках ООН та ЄС. *Політика в сфері боротьби зі злочинністю: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Івано-Франківськ. 2017. С. 340 – 343.
2. Яцина М. О. Державно-приватне партнерство як засіб попередження та боротьби зі злочинністю. *Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина: Матеріали щорічної конференції Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених і аспірантів (м. Івано-Франківськ, 28 квітня 2017 р.)* Івано-Франківськ. 2017. С.126-130.
3. Яцина М. О. До питання децентралізації та боротьби зі злочинністю. *Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина: Матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених і аспірантів (м. Івано-Франківськ, 27 квітня 2018 р.)* Івано-Франківськ. 2018. С. 131-134.
4. Яцина М. О. До питання визначення поняття «неурядової організації». *Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина: Матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (м. Івано-Франківськ, 3-4 травня 2019 р.)* Івано-Франківськ. 2019. С. 269-272.
5. Яцина М. О. Неурядові організації як суб'єкти протидії корупції у приватному секторі. *Запобігання корупції у приватному секторі: матеріали*

наук.-практ. онлайн «круглого столу», присвяченого 25річчю із дня створення НДІ вивчення проблем злочинності та 95-річчю із дня народження акад. Володимира Сташиса (м. Харків, 1 лип. 2020 р.) Харків. 2020. С. 210-213.

6. Петечел О. Ю., Яцина М. О. Роль неурядових організацій у впровадженні технологій штучного інтелекту у протидії злочинності. *Використання технологій штучного інтелекту у протидії злочинності*: матеріали наук.-практ. онлайн-семінару (м. Харків, 5 листоп. 2020 р.) Харків. 2020. С. 108-111.

Опубліковані роботи відображають основні теоретичні і практичні результати дисертаційного дослідження та відповідають рівню і вимогам, що ставляться до наукових робіт такого виду.

Характеристика особистості здобувача. Яцина Максим Олександрович народився 24 квітня 1993 року в м. Тернопіль, Тернопільської області.

У 2014 році закінчив Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого за напрямом підготовки «Правознавство» та здобув кваліфікацію бакалавра права. У 2015 році закінчив Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого за напрямом підготовки «Правознавство» та здобув ступінь магістра за спеціальністю «правознавство», кваліфікація «юрист».

У 2016 році вступив на навчання до аспірантури, протягом 2016-2020 рр. аспірант кафедри кримінального права ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». З листопада 2020 прийнятий на посаду асистента кафедри кримінального права Навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Мови: українська, англійська, німецька, російська. Має десять публікацій з проблематики дисертації.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана українською мовою з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стиль викладення в дисертації матеріалів дослідження – науковий.

Загальний висновок:

Дисертаційна робота Яцини М. О. «Неурядові організації як суб'єкти кримінологічної політики» за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах та наукових установах, затвердженого постановою КМУ від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167.

Дисертація Яцини Максима Олександровича на тему: «Неурядові організації як суб'єкти кримінологічної політики» рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

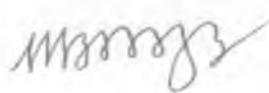
Рецензенти:

д.ю.н, доцент,
завідувач кафедри судочинства
ДВНЗ «Прикарпатський
національний університет
ім. В.Стефаника»

Кернякевич-Танасійчук Ю.В.

к.ю.н, доцент,
доцент кафедри кримінального права
ДВНЗ «Прикарпатський
національний
університет
ім. В.Стефаника»

Шпіляревич В.В.

ПІДПИС Кернякевич-Танасійчук Ю.В.
Шпіляревич В.В. ЗАВІРЯЮ
/ Начальник відділу кадрів
Державного вищого навчального закладу
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
код 02125266
27. 05 2014